

ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโพนทองหนองย่างนางาม
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1
EMOTIONAL QUOTIENT OF SCHOOL ADMINISTRATORS AT PHONTHONG
NONGYANG NANGAM NETWORK GROUP UNDER NAKHONPHANOM
PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1

อโรชา บุญรัตน์

Arocha Boonrat

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Educational Administration Branch Education Faculty Bangkokthonburi University

Aro652@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโพนทองหนองย่างนางาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 และ (2) เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโพนทองหนองย่างนางาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ ประชากรประกอบด้วย ครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโพนทอง หนองย่างนางาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 จำนวน 118 คน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูในสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโพนทองหนองย่างนางาม จำนวน 92 คน กำหนดขนาดตัวอย่างด้วยการเทียบตารางเครจซ์และมอร์แกน และดำเนินการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานด้วยค่าที่แบบสองกลุ่มเป็นอิสระต่อกัน

ผลการวิจัยพบว่า (1) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโพนทองหนองย่างนางาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก และ (2) การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโพนทองหนองย่างนางาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: ความฉลาดทางอารมณ์ ผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโพนทองหนองย่างนางาม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1

Abstract

The objectives of this research were: (1) to study emotional quotient of school administrators at Phonthong Nongyang Nangam Network Group under Nakhonphanom Primary Educational Service Area Office 1; and (2) to compare emotional quotient of school administrators at Phonthong Nongyang Nangam Network Group under Nakhonphanom Primary Educational Service Area Office 1 classified by educational level and work experience.

This research methodology was a survey research. The population consisted of 118 teachers in Phonthong Nongyang Nangam Network Group under Nakhonphanom Primary Educational Service Area Office 1. The sample consisted of 92 teachers in Phonthong Nongyang Nangam network group. The sample size was determined by Krejcie & Morgan Table and obtained by proportional stratified random sampling technique. The instrument used for data collection was a five-point rating scale questionnaire. The statistics used for data analysis were frequency, percentage, mean, Standard Deviation, and hypothesis testing by Independent t-test.

Major findings: (1) emotional quotient of school administrators at Phonthong Nongyang Nangam Network Group under Nakhonphanom Primary Educational Service Area Office 1 in the overall was at a high level; and (2) comparison of emotional quotient of school administrators at Phonthong Nongyang Nangam Network Group under Nakhonphanom Primary Educational Service Area Office 1, classified by educational level and work experience in the overall were not different.

บทนำ

สังคมในปัจจุบันมักให้ความสำคัญกับการเป็นคนฉลาดทางเชาว์ปัญญาหรือสติปัญญา (Intelligence Quotient : I.Q) ที่เน้นการคิด การจำ การใช้ภาษา การใช้เหตุผล การคำนวณ การเชื่อมโยงมากกว่าความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient : E.Q) ที่เป็นความสามารถในการรับรู้และเข้าใจในอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น รวมถึงการควบคุมอารมณ์ตนเองให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ จนทำให้หลายคนเข้าใจว่า ถ้าตนจะประสบความสำเร็จในชีวิตนั้น ตนจะต้องเป็นคนเก่ง ฉลาดมีสติปัญญาที่ดี ซึ่งในความเป็นจริงนั้นการที่เราจะประสบความสำเร็จในชีวิตหรือการทำงานให้บรรลุเป้าหมายจนสำเร็จลุล่วงนั้น จะอาศัยเพียงสติปัญญาเพียงอย่างเดียวไม่ได้ยังจะต้องอาศัยความฉลาดทางอารมณ์เข้ามาประกอบด้วย ซึ่งทำให้ผู้บริหารนอกจากจะมีทักษะความรู้ความสามารถที่เป็นเรื่องของสติปัญญาแล้ว ยังต้องฝึกฝนทักษะการทำงานที่มีความยืดหยุ่น มีความสามารถในการติดต่อสื่อสาร การรับฟัง ความคิดเห็นของผู้อื่น การปรับตัวที่ดี ลดความเครียด สร้างความสุขแก่เพื่อนร่วมงาน เพื่อที่จะให้ผลงานออกมามีประสิทธิภาพที่สุด และตอบสนองนโยบายและเป้าหมายขององค์กร (วิระวัฒน์ ปันนิตามัย, 2561: 491) จากการศึกษา พบว่า คุณลักษณะหนึ่งที่สำคัญมากและจำเป็นต่อการเป็นผู้นำที่ประสบความสำเร็จ คือ คุณลักษณะด้านความฉลาดทางอารมณ์ นักจิตวิทยาและนักวิจัย ตลอดจนผู้นำทั้งหลายในปัจจุบันได้ให้ความสนใจ และยอมรับถึงความสำคัญของความฉลาดทางอารมณ์ ซึ่งเป็นความสามารถที่เชื่อมโยงกับความมีประสิทธิผลของมนุษย์ในอดีตที่ผ่านมา คนเราเปรียบเทียบความฉลาด และความคาดหวังความก้าวหน้าทางการงานจากเชาว์ปัญญา (IQ) แต่ปัจจุบันความคิดนั้นได้รับการพิสูจน์แล้วว่า เป็นจริงเพียงครั้งเดียว

เพราะความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) จะเป็นส่วนที่ผลักดันให้คนเราประสบความสำเร็จในชีวิตอย่างแท้จริง ตรงกับความคิดของเมเยอร์และสโลเวย์ (Mayer and Salovey) ที่พบว่า เซอร์ปัญญาสามารถทำนายความสำเร็จในการเรียน และการทำงานได้เพียง 20% เท่านั้น แต่ความฉลาดทางอารมณ์จะเป็นส่วนหนึ่งของความสามารถที่เกี่ยวข้องในชีวิตในสัดส่วน 80% ของส่วนที่เหลือ ความฉลาดทางอารมณ์จึงเป็นสิ่งที่สำคัญอย่างหนึ่งของมนุษย์ โดยเฉพาะกับผู้บริหารสถานศึกษา ที่จะช่วยให้บริหารงานอย่างถูกต้องและเหมาะสม รู้จักใช้คนและครองใจคนสามารถโน้มน้าวผู้อื่นให้ทำในสิ่งที่ตนต้องการได้ โดยที่งานนั้นเกิดจากความรัก ความสามัคคีของคนในองค์กร ทำให้ผลสำเร็จของงานเป็นที่น่าพึงพอใจ ซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความฉลาดทางอารมณ์นอกจากจะช่วยพัฒนาตนเองแล้ว สามารถสร้างทีมงานที่มีประสิทธิภาพ ลดความขัดแย้งในการปฏิบัติงาน ความผิดพลาดในการบริหารงานมีน้อยหรือไม่มีเลย และมีมนุษยสัมพันธ์ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

ความฉลาดทางอารมณ์ (Emotional Quotient) เป็นความสามารถในการรับรู้ ประเมิน และแสดงอารมณ์ของตนได้อย่างเหมาะสม สามารถเข้าถึงและสร้างความรู้สึกที่ดีเกี่ยวกับความคิด รวมทั้งมีการแก้ไขปัญหาที่สร้างสรรค์ได้ เข้าใจอารมณ์แยกแยะ วิเคราะห์อารมณ์ และกระบวนการของอารมณ์ได้ดี คิดใคร่ครวญและควบคุมภาวะอารมณ์ได้ดีในทางที่จะส่งเสริมให้สุขภาพจิต และปัญญาที่สามารถจัดการกับอารมณ์ของตนเองและผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม (Mayer and Salovey, 2018: 3-31) โกลแมนและคณะ (Goleman, Boyatzis and McKee, 2014:20) ได้ศึกษาพบว่า ทักษะทางเทคนิค (ความฉลาดทางสติปัญญา) และความฉลาดทางอารมณ์ในฐานะที่เป็นองค์ประกอบของผลการปฏิบัติงานมีความสำคัญ เท่าเทียมกัน และยิ่งไปกว่านั้น ความฉลาดทางอารมณ์จะมีบทบาทที่สำคัญมากยิ่งขึ้นในระดับผู้บริหารที่มีตำแหน่งสูงขึ้นไปในองค์กร ซึ่งหมายความว่า บุคคลที่อยู่ในตำแหน่งสูงเท่าใด ความสามารถด้านความฉลาดทางอารมณ์ก็จะเป็นสิ่งที่ยืนยันความเป็นบุคคลที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลมากขึ้นเท่านั้น ดังนั้น ความฉลาดทางอารมณ์จึงเป็นรากฐานสำคัญประการหนึ่งของการประสบความสำเร็จในชีวิตของแต่ละคน ซึ่งเกิดจากความสามารถเรียนรู้สภาวะอารมณ์ของตนเองอย่างถูกต้อง สามารถจัดการกับอารมณ์ได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์ต่างๆ สามารถควบคุมอารมณ์ให้มีความมั่นคง ไม่แปรปรวนง่าย และมีความสามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองให้อยู่ในสภาพที่ดีได้ด้วยตนเอง และมีความเข้าใจสภาวะ อารมณ์ของผู้อื่นจนสามารถมีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่นในสังคมได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2562:19)

การควบคุมอารมณ์ของตนเองจึงเป็นสิ่งสำคัญเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะต้องควบคุม ไม่ให้แสดงพฤติกรรมที่ก้าวร้าวออกมาให้ผู้อื่นได้เห็นไม่ว่าจะเป็นกับชุมชน นักเรียน ครู และบุคลากรในสถานศึกษาที่ผู้บริหารนั้นต้องการความร่วมมือในการทำงาน เพื่อให้งานนั้นมีประสิทธิภาพ ถ้าหากผู้บริหารไม่สามารถควบคุมอารมณ์หรือความรู้สึกที่เกิดขึ้นได้ จะส่งผลให้งานมีประสิทธิภาพลดลง แต่หากผู้บริหารรู้จักควบคุมอารมณ์ บริหารจัดการอารมณ์ของตนเองอย่างเหมาะสม ประสิทธิภาพของงานก็จะมีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังที่ กีบ (Gibbs, 2013: 261) ได้กล่าวว่า ผู้ที่มีความสามารถ ตระหนักรู้ถึงความรู้สึกของตนเอง และคนอื่นสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง บริหารจัดการอารมณ์ได้ รู้จักควบคุมอารมณ์ แสดงอารมณ์ได้อย่างถูกต้องตามกาลเทศะ เข้ากับสังคมได้อย่างเหมาะสม สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นและดำเนินชีวิตอย่างมีความสุข บุคคลนั้นเรียกว่าเป็นผู้ที่มีความฉลาดทางอารมณ์ การที่บุคคลจะประสบความสำเร็จในชีวิตหรือหน้าที่การงานนั้น ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการที่มีสติปัญญาดีเสมอไป สติปัญญาอย่างเดียวนั้นไม่สามารถทำให้การเรียนหรือทำงานด้านต่างๆบรรลุผลสำเร็จได้ ต้องอาศัยความฉลาดทางด้านอารมณ์เป็นส่วนประกอบด้วย

Goleman (2013: 45-46) ได้กล่าวว่า ความฉลาดทางอารมณ์เป็นความสามารถในการตระหนักถึงความรู้สึกของตนเองและความรู้สึกของผู้อื่น จนสามารถบริหารหรือจัดการกับอารมณ์ของตน เพื่อเป็นแรงจูงใจในการสร้างสัมพันธภาพกับผู้อื่น ได้อย่างประสบความสำเร็จนอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นอีกว่าความฉลาดทางอารมณ์มีความสำคัญมากกว่าเขาวีปัญญา โดยกล่าวว่า เป็นระยะเวลายาวนานที่คนเราให้ความสำคัญกับสมอง โดยไม่ใส่ใจสิ่งสำคัญที่ช่วยส่งเสริมความสำเร็จชีวิต คือ กลุ่มทักษะทางสติปัญญาที่สามารถสอนได้ ไม่เหมือนกับความฉลาดทางอารมณ์ที่ยากต่อการสอนและการพัฒนา

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กำหนดนโยบาย ปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 เกี่ยวกับการพัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมในการจัดการการศึกษา ไว้ในยุทธศาสตร์ที่ 6 คือ 1) พัฒนาระบบบริหารจัดการและส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา คือ พัฒนาระบบบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ พัฒนาระบบการวางแผน พัฒนาระบบงบประมาณ และการสนับสนุนค่าใช้จ่ายเพื่อการศึกษา พัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการจัดการศึกษาที่มีมาตรฐาน สร้างความเข้มแข็ง และยกระดับคุณภาพการศึกษาตามบริบทของพื้นที่ ส่งเสริมระบบประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้เข้มแข็ง และยกย่องเชิดชูเกียรติสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สถานศึกษา และองค์กรบุคคลที่มีผลงานเชิงประจักษ์ 2) สร้างความเข้มแข็งในการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วม คือ ส่งเสริมการบริหารจัดการเขตพื้นที่การศึกษาโดยใช้พื้นที่เป็นฐาน เขตพื้นที่การศึกษาจัดทำแผนบูรณาการจัดการศึกษาร่วมกับสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดและสำนักงานศึกษาธิการภาค สร้างความเข้มแข็งในการยกระดับคุณภาพการศึกษารูปแบบเครือข่าย และส่งเสริมและพัฒนาโรงเรียนด้วยพลังประชารัฐอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน 3) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมพัฒนาคุณภาพผู้เรียน คือ ส่งเสริม สนับสนุนผู้ประกอบการ ชุมชน สังคม และสาธารณชนให้มีความรู้ความเข้าใจ สร้างความตระหนักในการจัดการศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโพนทองหนองย่างนางาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1

2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโพนทองหนองย่างนางาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ตามการประเมินของครู จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน

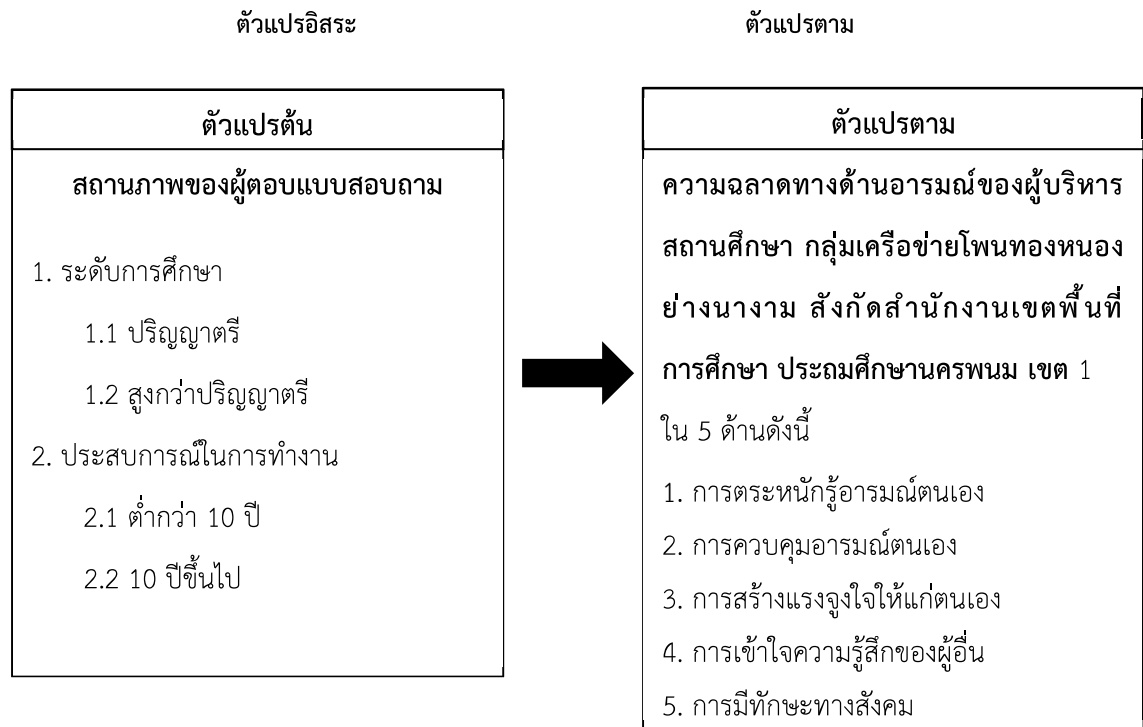
สมมติฐานการวิจัย

1. ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโพนทองหนองย่างนางาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 แตกต่างกัน

2. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโพนทองหนองย่างนางาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดการวิจัย

การศึกษาวจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวจัยเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่าย โพนทองหนองย่างนางาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของ งานวิจัยตามแนวคิดของโกลแมน (Goleman, 2013:319-320) ดังกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1. กรอบแนวคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

1. ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโพนทองหนองย่างนางาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 แตกต่างกัน

2. ครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน ประเมินความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโพนทองหนองย่างนางาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ขอบเขตเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้มุ่งศึกษาองค์ประกอบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาแบ่งเป็น 5 ด้านตามแนวคิดของโกลแมน (Goleman, 2013: 319-320) ดังนี้ 1) การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง 2) การควบคุมอารมณ์ตนเอง 3) การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง 4) การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น และ 5) การมีทักษะทางสังคม

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย

ประชากร ได้แก่ ครูกลุ่มเครือข่ายโพนทองหนองย่างนางาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 ที่ปฏิบัติงานปีการศึกษา 2566 จำนวน 118 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูกลุ่มเครือข่ายโพททงหนองอย่างนางวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ปีการศึกษา 2566 กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง จากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie & Morgan,1970: 608) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 92 คน และสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มแบบชั้นภูมิอย่างเป็นสัดส่วน (Proportional Stratified Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม

- 1.) ระดับการศึกษา
 - (1) ปริญญาตรี
 - (2) สูงกว่าปริญญาตรี
- 2.) ประสบการณ์ในการทำงาน
 - (1) ต่ำกว่า 10 ปี
 - (2) 10 ปีขึ้นไป

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโพททงหนองอย่างนางวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 ประกอบด้วย 1) การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง 2) การควบคุมอารมณ์ตนเอง 3) การสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง 4) การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น 5) การมีทักษะทางสังคม

4. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม มีจำนวน 1 ฉบับ แบ่งเป็น 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามสถานภาพของครู กลุ่มเครือข่ายโพททงหนองอย่างนางวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 เพื่อทราบถึงตัวแปรที่กำหนดในการศึกษา คือ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check - List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโพททงหนองอย่างนางวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 มีลักษณะเป็นแบบมาตรา ส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ตามแบบลิเคิร์ต (Likert's five rating scale) (Likert, อ้างถึงใน พวงรัตน์ ทวีรัตน์, 2531: 114-115)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่

5.1.1 ตรวจสอบความเที่ยงของเนื้อหา (Content Validity) ด้วยค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of Item-Objectives Congruence: IOC)

5.1.2 วิเคราะห์หาความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient)

5.2 สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation = S.D.)

5.3 สถิติที่ใช้ทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าทีแบบ Independent t-test

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโพททงหนองอย่างนางวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครพนม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับจากมากไป

ห้าน้อย คือ การมีทักษะทางสังคม การควบคุมอารมณ์ตนเอง การเข้าใจความรู้สึกของผู้อื่น การตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง และการสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง

2. การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโพททองหนองอย่างนางาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยมีประเด็นสำคัญที่จะนำมาอภิปรายผล ดังนี้

จากการศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโพททองหนองอย่างนางาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 มีประเด็นที่นำมาอภิปราย ดังนี้

1. ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโพททองหนองอย่างนางาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารสถานศึกษาได้รับการพัฒนาทางวิชาชีพ ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมความเป็นไทย มีความรับผิดชอบต่อหน้าที่และสังคม โดยเน้นการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน และยังมีมุ่งเน้นการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบให้มีคุณภาพ เช่นเดียวกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2575 ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน เพื่อสร้างการรับรู้ ความเข้าใจ การยอมรับ และเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการจัดทำแผนพัฒนา เพื่อให้สามารถขับเคลื่อนแผนไปสู่การปฏิบัติได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด จึงทำให้ผู้บริหารส่วนใหญ่สามารถบริหารงานได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม สามารถสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง ควบคุมอารมณ์ตนเองได้ มั่นใจในตนเอง และประสบความสำเร็จในการทำงาน คุณลักษณะที่สำคัญในการทำงานร่วมกับผู้อื่นจึงประกอบด้วย การตรงต่อเวลา วางแผนการทำงาน ซื่อสัตย์ สุจริต อดทน ความกระตือรือร้น เห็นแก่ส่วนรวม ร่วมมือในการทำงาน ช่วยเหลือเพื่อส่วนรวมในการทำงาน รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น มองการณ์ไกล มีฉันทะในการทำงาน กล่าวคือกล้าแสดงออก และใฝ่รู้

2. การเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา กลุ่มเครือข่ายโพททองหนองอย่างนางาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา และประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณารายด้านจำแนกตามระดับการศึกษา พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารเป็นบุคคลที่ตระหนักรู้ถึงความรู้สึก ความคิด และอารมณ์ของตนเอง และผู้อื่น สามารถควบคุมอารมณ์และแรงกระตุ้นภายใน ตลอดจนสามารถคอยการตอบสนองความต้องการของตนเองได้อย่างถูกกาลเทศะ สามารถให้กำลังใจตนเองในการที่จะเผชิญกับอุปสรรคและขัดแย้งต่างๆ ได้อย่างไม่คับข้องใจ รู้จักจัดการความเครียดที่จะมาขัดขวางความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ อันมีค่าของตนเองได้สามารถชี้้นำความคิดและการกระทำของตนในการทำงานร่วมกับผู้อื่นในฐานะผู้นำ หรือผู้ตามได้อย่างมีความสุขจนประสบความสำเร็จในการบริหารตลอดจนความสำเร็จในชีวิต ประการที่หนึ่งซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยของรดาการ ภูริพงษ์ (2563: 71) ได้ศึกษา ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 พบว่า 1) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และ 2) เปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 35 จำแนกตามเพศ อายุ และระดับการศึกษาพบว่า มีความฉลาดทางอารมณ์ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามประสบการณ์ พบว่า มีความฉลาดทางอารมณ์ แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่า โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาต่างได้รับการส่งเสริม สนับสนุน การพัฒนาตามมาตรฐานวิชาชีพอยู่เสมอ ตามยุทธศาสตร์ที่ 3 ส่งเสริมสนับสนุนการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษา โดยมีโครงการประชุม

และอบรมข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา อยู่เสมอ เช่น การประชุมเชิงปฏิบัติการป้องกันปราบปรามการทุจริต ลดความผิดทางวินัย เสริมสร้าง คุณธรรม จริยธรรม โครงการการจัดการความรู้ การมีมารยาท วัฒนธรรมไทยที่ดีต่อการติดต่อสื่อสาร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1.2563: 86) จากยุทธศาสตร์ดังกล่าว จะทำให้ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากได้รับการกระตุ้นให้เกิดความตระหนักและเพิ่มระดับ ความฉลาดทางอารมณ์ให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ส่วนผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย จะได้รับการส่งเสริมและพัฒนาให้เกิดประสบการณ์ ทักษะในการบริหาร และความฉลาดทางอารมณ์ เพื่อให้สามารถพัฒนาการบริหารเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ดังนั้นจึงทำให้ทั้งผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานมากหรือประสบการณ์ในการปฏิบัติงานน้อย ต่างมีความมุ่งหวังในการบริหารงานเพื่อไปสู่ความสำเร็จเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุจิตรา วรพุด (2561: 65) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมถทัย คุ่มสกุล (2560: 32) ได้ศึกษาความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตาม ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ข้อเสนอแนะในการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้ เป็นประโยชน์ต่อการนำผลการวิจัยไปใช้ เพื่อจะได้นำมาเป็นแนวทางในการจัดการศึกษา และวิจัยครั้งต่อไป ซึ่งผู้วิจัยได้นำเสนอข้อเสนอแนะ สำหรับการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้ ดังนี้

1.1 ผู้บริหารสถานศึกษาต้องตระหนักรู้อารมณ์ตนเอง โดยจะต้องแสดงออกอย่างเหมาะสม และถูกต้องตามกาลเทศะ มีสติรู้เท่าทันความคิดของตนอยู่เสมอ และยอมรับผลที่ตามมา เนื่องจากการตัดสินใจของตนเองเสมอ ซึ่งเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะนำไปสู่การประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร ที่จะทำให้มีความร่วมมือในการปฏิบัติงานให้ประสบผลสำเร็จ

1.2 ผู้บริหารสถานศึกษาควรสร้างแรงจูงใจให้แก่ตนเอง สามารถรับมือกับความผิดพลาดได้เป็นอย่างดี มีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง และให้รางวัลกับตนเองอยู่เสมอเมื่อทำงานประสบความสำเร็จ ทั้งนี้เพื่อให้ผู้บริหารสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่น ๆ

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึงพอใจของครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอื่น ๆ

เอกสารอ้างอิง

กาญจน์กมล สุวิทยารัตน์ (2561). “การศึกษาและพัฒนาความฉลาดทางสังคมของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้” วารสารสุทธิปริทัศน์, 28 (86) : 132.

ธัญญารัตน์ ทับทิม. (2562). ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา), กาญจนบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.

ธานินทร์ ศิลป์จารุ. (2560). การวิจัยและวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติด้วย SPSS. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพฯ : บิสซิเนสอาร์แอนด์ตี.

วัลยา ธรรมพนิชวัฒน์. (2561). “ทฤษฎีการควบคุมตนเอง : แนวคิดและการประยุกต์ใช้ในการพยาบาลเด็กและครอบครัว” วารสารสภาการพยาบาล. 25 (4) : 5.

วิมลรัตน์ สุนทรโรจน์. (2560). นวัตกรรมเพื่อการเรียนรู้. กทม. : ประสานการพิมพ์

สุพรรณณี ภู่อำชัย. (2562). รายงานการประชุมเรื่องการบริหารความเสี่ยงโครงการและการควบคุมภายในสำหรับการปฏิบัติงาน. กรุงเทพฯ : กรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข.

สุภาภรณ์ เอกเผ่าพันธุ์. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางอารมณ์กับภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดระยอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา), ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

Goleman, D. (2016). *Emotional Intelligence*. New York: Bantam Books.

Mayer, J. D. and Salovey, P. (2015). *Emotional Development and Emotional Intelligence: Educational Implications*. New York: Basic Book.